

על הומור נעורים בסירוסי שירים ישראליים

שמואל בולוצקי¹

תקציר

דור הילדים והמתבגרים של תקופת קום המדינה נחשף למספר לא קטן של שירים פופולריים, שהמכנה המשותף לרובם היה חיזוק המוטיבציה הציונית והלאומית, כולל "העלאה על נס" של החלוציות, עבודת הכפיים, הפרחת השממה, מרכזיותם של מדינה והצבא בחיינו, העמדת טובת הכלל לפני טובת הפרט, וכדומה. בני הנעורים לא התנגדו לערכים הללו, מכיוון שראו בהם יסוד מוסד של קיומנו הלאומי, אבל מצאו בשירים אלה מידה מוגזמת ומיותרת של אינדוקטרינציה מכוונת, לעיתים אפילו טיפשית קצת. נראה לי שזו הייתה הסיבה העיקרי לסירוסי שירים ספונטאניים לא מעטים, שחלקם השתרשו. כפי שקורה בדרך כלל בהומור הישראלי, הסירוסיים הללו נעשו על ידי שימוש בפארודיה ובסאטירה. בנפרד, נמצא גם סירוס נעורים שהתבטא בהטיית השיר על ידי המרתו כך שיספק אסוציאציות מיניות – תופעה מצופה אצל הדור הצעיר. יובאו גם מספר שירים לא סורסו, אלא חוברו מלתחילה כדי להביע ביקורת חברתית ופוליטית, על המדינה והשלטון, ועל תופעות מסוימות בארץ. כמו כן יובאו מספר מזמורים באנגלית ובערבית, שמקורם בדור הפלמ"ח: חבריו ניצלו את מה שהצליחו לרכוש באנגלית וגם בערבית מדוברת, ולא פעם לגלגו על שתיים או אפילו על שלוש התרבויות גם יחד.

מילות מפתח: הומור ישראלי, סירוס שירים, פארודיה/סאטירה, ביקורת חברתית, הומור רב-תרבותי

¹ אוניברסיטת מסצ'וסטס אמהרסט ארה"ב (אמריטוס): shmuelb@umass.edu